

nis juris, si quod eis super eudendis forensis competit, [quam ipsos cessante iusto impedimento, si in exequendis mandatis nostris huiusmodi remissi, seu negligentes fuerint, incurrere volumus ipso facto] ut intra trium mensium spatium a data presentium numerandum, per se, vel per procuratorem idoneum Apostolico conspectui se presentent, proposituri, quo iure ipsis forenos competat ius eudendi, ac exhibendi privilegium, si quod super hoc habeant, vel ius aliud, si quod sibi credant competere, ostensuri. Et nihilominus super predictis facturi, & recepturi, quod iustitia suadebit: intimantes eisdem, quod si non venerint, nos contra ipsos super premissis, & ea tangentibus procedemus, prout expedire videbimus, & suadebit iustitia, ipsorum absentia non obstante. Ut autem huiusmodi nostra nuntiatio, & citatio ad communem omnium notitiam deducatur, chartam, sive membranam, citationem, atque monitionem huiusmodi continentes: in majoris Ecclesie Avenionensis affigi olliis faciemus: quo processum huiusmodi suo quasi sonoro preconio, & patulo iudicio publicabunt, ut predicti moniti, & citati, & alii quicumque, qui sua crediderint interesse, vel quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem preterdere, quod ad eos processus huiusmodi non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum a, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 6. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 9.

TITULUS III.
DE DOLO, ET CONTUMACIA.
CAP. UN.

Citationes etiam extra dies solennes publice facte de mandato Papae, in audientia literarum Apostolicarum, vel Papali palatio affixe januis majoris Ecclesie loci, in quo Papa cum curia sua degit, ardeant citatum, ac si ad eum personaliter devenissent. Restringitur tamen hoc extravaganis ad illos, qui impediunt, ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilium tute adiri non potest, ut c. x. de iud. in Clem.

Bonifacius VIII. [an. 1301. Romae.]

Rem non novam aggredimur, neque viam insolitam ambulamus, sed anterioris iuris calcatam vestigiis presentis constitutionis indubitato roboramus suffragio, & inconcusso munimine stabilimus. Est siquidem jam sancitum, quod propositum publicae citationis edictum eum ardeat, qui impedit, aut facit etiam se celando, ne ad eum possit pervenire citatio, appareatque contumax, qui sic agit. Quodque in albo praetoris huiusmodi edicta

a Occultum non presumitur, quod omnibus publicatur.

proposita suae jurisdictioni subiectos arceant a, & adstringant magis, quam si voce praeconia (quae innotescit paucis) vel literis citarentur. Ius enim, quod talem modum citationibus proposuit, violenter praesumpsisse credendum est, ut quae in eodem albo tot ipsius albi publicum locum frequentantium oculis paterent legenda, ad citati notitiam devenirent. Unde ad praebendam omnibus eorum, quae saneuntur, plenam lectionem, & notionem, mandatur legem tabulis, aut lapidibus sculptam sanctissimae Ecclesiae describi porticibus, & affigi. Praemissis igitur in debitam considerationem deductis, ac in lance irrefragabilis rationis appensis; Nos, qui universis (disponente Domino) praesse dignoscimur, volentes per hanc novellam constitutionem aliquid circa praedicta statuta expressius inveniri, declaramus de fratrum nostrorum consilio, & nihilominus hoc edicto perpetuo valituro firmamus, & statuimus, ut citationes auctoritate Apostolica de quibuscunque personis undecunque, & ubicunque sint, cujuscunque status, dignitatis, vel praeminentiae Ecclesiasticae, vel mundanae, etiam si imperiali, vel regali fulgeant dignitate, praesertim si impediunt, vel faciunt per se, vel per alios quoquo modo, ne citationes ipsae ad eos perveniant, ex quacunque causa faciendo, ut citandorum domicilia, sive loca rute, vel libere adiri non possint: cum [prout scriptum est] existimare debeamus, an eo ire liceat, ubi est citatio facienda, perinde ad instar edictorum praefatorum propositorum in albo praetoris, etiam extra solennes dies, in quibus Romani Pontifices suos facere consueverunt generales processus, publice id nobis specialiter, & ex certa scientia iubentibus, factae in audientia literarum nostrarum, aut in aula nostri palatii, postmodum assignatae januis majoris Ecclesiae loci, in quo Romana communis omnium Christiani populi nationum residebit curia, ut cunctis possint patere, & ita deferri citatis, sic valeant, & ardeant citatos post terminum lapsum, quem [considerata locorum distantia] volumus citationibus ipsis competentem apponi, sicut si eos personaliter apprehendissent: non obstantibus aliquibus privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, aut specialibus, quibuscunque personis Pontificali, imperiali, regali, vel alia Ecclesiastica, seu mundana dignitate praeditis, aliisque inferioribus Ecclesiis, monasteriis, locis, collegiis, & universitatibus in quacunque forma verborum concessis, per quae talium citationum effectus possit quomodolibet impedi, etiam si de ipsis, & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus personarum, monasteriorum, Ecclesiarum, locorum illorum, quibus conceduntur, vel eorum ordinibus, aut dignitatibus oporteat in nostris literis fieri mentionem.

a Fortassis legendum, ardeant.

FINIS LIBRI SECUNDI.

EXTRA-

EXTRAVAGANTIUM
COMMUNIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS PRIMUS.
DE VITA, ET HONESTATE
CLERICORUM.
CAP. UN.

Premissa Musicae artis plurima laude cantorum lasciva melodia reprobarur, qui contra honestatem Clericalem, quod ore cantabant, gestibus simulabant. Et cantores ipsi tam exempti, quam non exempti per octo dies ab officio suspenduntur. Possent etiam haec Extravagans apte locati sub tit. de Celeb. Miss.

Joannes XXII. [an. 1322. Avenioni.]

Docta sanctorum Patrum decrevit auctoritas, ut in divinae laudis officiis, quae debita servitutis obsequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, sermo non cespitet, & modesta psallentium gravitas placida modulatione decantet. Nam in ore a eorum dulcis resonabat sonus. Dulcis quippe omnino sonus in ore psallentium resonat, cum Deum corde suscipiunt, dum loquuntur verbis, in ipsum quoque cantibus devotionem accendunt: inde etenim in Ecclesiis Dei psalmodia cantanda praecipitur, ut fidelium devotio excitetur: in hoc nocturnum diurnumque officium, & Missarum celebritates assidue Clero, ac populo sub maturo tenore, distinctaque gradatione cantantur, ut eadem distinctione collibeant, & maturitate delectent. Sed nonnulli novellae scholae discipuli, dum temporibus mensurandis invigilant, novis notis intendunt fingere suas, quam antiquas cantare malunt, in semibreves, & minimas Ecclesiastica cantantur, notulis percuntantur: nam melodias hoquetis intesecant, discantibus lubricant, triplis, & motetis vulgaribus nonnunquam inculant, adeo ut interdum antiphonarii, & gradualis fundamenta despiciant, ignorent, super quo edificant, tonos nesciant, quos non discernunt, imo confundunt: cum ex earum multitudine, notarum ascensiones pudice, descensionesque temperate, plani cantus, quibus toni ipsi secerantur ad invicem, obfuscantur: currunt enim, & non quiescunt: aures inebriant, & non medentur: gestibus simulant, quod depronunt, quibus devotio quaerenda contemnitur, vitanda lascivia popalatur. Non enim inquit frustra ipse Boetius, lascivus animus vel lascivioribus delectatur modis, vel eosdem saepe audiens emollitur, & frangitur. Hoc ideo dudum nos, & fratres nostri correctione indigere percepimus: hoc regere, imo prorsus abjicere, & ab eadem Ecclesia Dei pro-

a Eccles. 47.

figare efficacius properamus. Quocirca de ipsorum fratrum consilio districte praecipimus, ut nullus deinceps talia, vel his similia in dictis officiis, praesertim horis canonicis, vel cum Missarum solennia celebrantur, attentare praesumat. Si quis vero contra fecerit, per ordinarios locorum, ubi ista commissa fuerint, vel deputandos ab eis in non exemptis, in exemptis vero per Praepositos, seu Praelatos suos, ad quos alias correctio, & punitio culparum, & excessuum huiusmodi, vel similium pertinere dignoscitur, vel deputandos ab eisdem, per suspensionem ab officio per octo dies auctoritate hujus canonis puniatur. Per hoc autem non intendimus prohibere, quin interdum diebus festis praecipue, sive solennibus in missis, & praefatis divinis officiis aliqua consonantiae, quae melodiam sapiunt, puta octavae, quinta, quarta, & huiusmodi supra cantum Ecclesiasticum simplicem proferantur: sic tamen, ut ipsius cantus integritas illibata permaneat, & nihil ex hoc de bene morata musica immutetur: maxime cum huiusmodi consonantiae auditum demulceant, devotionem provocent, & psallentium Deo animos torpere non sinant. Actum & datum, &c.

TITULUS II.
DE PREBENDIS, ET DIGNITATIBUS.
CAP. I.

Cum beneficia in curia vacantia idoneis debeant conferri personis, illorum collationem Papa sibi reservat. Vide cap. 2. & 3. & cap. praesenti. eod. tit. lib. 6.

Bonifacius VIII. [an. 1295. Romae.]

Prae sollicitudinis studio ducimur, ut dignitates, personatus, praebendae, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura, vel sine cura, quae apud sedem Apostolicam vacare noscuntur, personis conferantur idoneis a, per quas in eis debita impendantur obsequia, & divinorum cultus exerceatur solite in eisdem. Inde fit, quod nos huiusmodi dignitates, personatus, praebendas, Ecclesias, & alia Ecclesiastica beneficia, quae apud sedem eandem intra unum mensem a data presentium haecenus in curia vacaverint, computandum, & quae exnunc apud eam vacaverint in futurum, provisioni sedis ejusdem auctoritate Apostolica reservamus: decernentes exnunc irritum, & inane, si secus in hac parte scienter, vel ignoranter, per quemcunque seu quoscunque Apostolica, vel alia quavis auctoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Later. 3. Nonas Maji, Anno 1.

a Vide Concil. Triad. sess. 24. de reform. c. 12.

CAP. II.

Provisiones sub titulo commendae factas de Ecclesiis Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & monasteriis ad petitionem Regum, vel quorumcumque Magnatum, revocant.

EX supernae providentiae majestatis, cujus universa dispositione reguntur, ad Apostolicam praerminentiam dignitatis (licet insufficientibus meritis) evocati, gregem Dominicum nostrae vigilantiae creditum undique contemplantur: illumque salubri studemus pastoris more, vigili quantum nobis ex alto permittitur observantia custodire, ut de illo possimus ad ipsius laudem, cujus exercemus vices in terris, dignam in extremo judicio reddere rationem. Ideoque nos diligens cura sollicitat, continua pulsat instantia, & curiosa sollicitudo perurget, ut circa fidelium statum salubriter dirigendum, sic efficacibus studiis, & promptis operibus intendamus, quod per nostrae cooperationis ministerium erga sanctam matrem Ecclesiam devotio filiorum concrescat, ipsorum cessent gravamina, & tranquillitatis ei proveniant incrementum: quod tunc recte agere credimus, cum molestis eventibus viam praecedimus, indirecta dirigimus, subtrahimus noxia, & salubria procuramus. Sane pridem nos, licet insufficientibus meritis, ad summum Apostolatus apicem [sicut Domino placuit] evocati, ab ipso nostrae promotionis exordio, antiquae notitiae Regum, Praelatorum, Magnatum, & aliorum nobilium personarum Ecclesiasticarum, & secularium memores existentes, ac ipsorum aliquibus, tum quia in terris morantes eorum, gradum hujusmodi promotionis habuimus, tam quia solite ad eos amicitiae specialibus affectibus ducebamur: aliquibus vero ex assueta Romanorum Pontificum liberalitate, quam in suis exercere sunt soliti novitatibus, volentes honoris, & liberalitatis affluentia complacere, ad eorum importunas tamen & multiplicatas precum instantias, nonnullis Clericis, & personis Ecclesiasticis, religiosis & secularibus, diversorum ordinum, dignitatis, conditionum, & statuum, Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales Ecclesias, ac monasteria destituta pastoribus, sub commendae, vel custodiae, seu curae vel guardiae, aut administrationis titulo, nomineve notabili, duximus perpetuo ad vitam seu ad certi temporis spatium committenda super his, an tales videlicet tantaque gratias per nos fieri decesset, variorum arduorum negotiorum multiplicitate distracti, usque ad tempus, quo infirmitate satis periculosa nos his diebus visitavit omnipotens, nequivimus cogitare plenarie. Verum in debilitate ipsius aegritudinis constituti, a negotiorum utcumque discussione semoti, ad hoc sub diligenti examine direximus aciem nostrae mentis, demumque prospeximus evidenter, quod Ecclesiarum, & monasteriorum eorundem cura negligitur, bona & jura dissipantur ipsorum, ac subjectis eis personis, & populis spiritualiter plurimum & temporaliter derogatur, eisque redundant ad noxam, quae dicebantur cedere ad profectum: ac nedum ipsis, sed etiam Romanae matri Ecclesiae, (quae disponente Domino ipsorum caput fore dignoscitur, & magistra) graviora inde futura timebantur pericula. Nolentes igitur his tot, & tantis dispendiis ulterius causam relinquere, sed volentes potius opportunum, & debitum in hac parte remedium adhibere, omnes, & singulas promissiones hujusmodi per nos (ut praemittitur) factas, quibuscumque cuiuscunque ordinis, dignitatis, aut status, sed etiam sanctae Rom. Ecclesiae Cardinalibus quocunque modo, vel tempore factae noscantur, auctoritate Apostolica ex nunc ex certa scientia revocamus, cassamus, & annullamus, & decernimus de caetero non habere aliquam roboris firmitatem. Nulli ergo, &c. Datum apud Pisatum Burdegalen. Dioecel. X. Cal. Martii, Anno 2.

CAP. III.

Beneficia majora & minora vacantis, & vacatura, praesertim in provincia Burdegalen. Clemens V. certis ex causis sua dispositioni reservavit, cum appositione decreti.

ET in temporalium dispositione bonorum habenda sit discretio cautela, praecipue ut ea digne, & laudabiliter ponantur: in Ecclesiasticis tamen rebus multo fortius invigilare nostra debet intentio, ut juxta personarum conditiones, & status, ad Divini nominis laudem, & ipsarum utilitatem provideatur ex merito Ecclesiasticis personis, cum juxta canonicas sanctiones nihil sit, quod Ecclesiae Dei magis officiat, quam quod indigni assumantur ad regimen animarum. Hac igitur consideratione moti specialiter Burdegalen. Ecclesiam, de qua (licet immeriti) sumus noviter ad hunc statum summi Apostolatus assumpti, & monasterium sanctae crucis Burdegalen. ordinis sancti Benedicti etiam vacans per obitum quondam fratris Gulielmi de Bobio Abbatis ejusdem: et generaliter Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales Ecclesias, monasteria, prioratus, & quolibet personatus dignitates vel officia, cuiuscunque ordinis, & conditionis existant, necnon Canoniciatus, praebendas, Ecclesias cum cura vel sine cura, & alia quaelibet beneficia Ecclesiastica quocunque nomine appellentur, quae apud sedem Apost. vacare noscuntur ad praesens, & quae toto nostri Pontificatus tempore vacare contigerit in futurum: provisioni, collationi, & dispositioni nostrae, & sedis ejusdem hac vice auctoritate Apostolica reservamus. Decernentes extunc irritum, & inane, si quid contra hoc per quoscunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter attentatum est haecenus, vel in posterum contigerit attentari: Constitutione Clem. IV. & Bonifac. VIII. Rom. Pont. praedecess. nost. & alia qualibet in contrarium edita non obstant. Et quia plus timeri solet, quod specialiter injungitur, quam quod generaliter imperatur, hac reservatione nostra, decreto ligari volumus ignorantes. Et quia bullam nostram non habemus ad praesens, ad cautelam praesentium, & memoriam futurorum, hujusmodi reservationem cum praemissi interpositione decreti scribi, & in publicam formam redigi iussimus per Bernardum Caprarii publicum Notarium infra scriptum: quam etiam sigilli (quo utebatur olim Burdeg. Ecclesiae praesidentes) fecimus appensione muniti. Datum Burdeg. 2. Cal. Aug. Pontif. nost. Anno 1.

CAP. IV.

Papa hic primo ambitionem, & importunitatem quorundam Religiosorum, & secularium super obtinendis pluribus beneficiis, dispensative, qui insufficientes quandoque erant pro uno, in diversis locis, regnis & aliis locis distansibus recitans, apponit plures ex hoc contingentes inconveniencias: & tandem statuit, quod omnes [exceptis Cardinalibus ac Regum filiis] qui super pluralitate beneficiorum, quae alias de jure non poterant obtineri, dispensationem obtinent, unum cum cura, aliud sine cura, possint a tempore notitiae eligere intra mensem, & alia cum effectu dimittere teneantur: alias omnibus sic dispensatis sint ipso jure privati. Et idem de beneficiis, in quibus jus est ad rem, dum vacabunt: de pluribus etiam talibus, in iure tamen & sine dispensatione detentis, ordinat, quod ultimum obtineant, & omnia alia dimittant intra mensem, alioquin omnibus sint privati. Item vult, quod qui a modo talia receperint, dimissionem de primo faciant coram Ordinario cum effectu, alioquin sint omnibus ipso jure privati: quae omnia sic vacantia dispositioni Apost. sedis reservat, interpretans Ordinario in hoc casu solos dioecanos beneficiorum sic dimissorum. Item hoc vult de solis beneficiis intellegi: in quibus quis per se vel vicarium suum temporalem curam animarum vel spiritualem jurisdictionem exercet de consuetudine, vel de jure. h. d. de Laud.

Joannes

a In Concil. Lateran. sub Innoc. IV. c. 26. refertur in c. nibi est extr. de elect.

Joan. XXII. Episc. servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. [an. 1317. Avenioni.]

EXcecrabilis a quorundam tam religiosorum, quam secularium ambitio, quae semper plus ambiens, eo magis infatigabilis creditur, quo sibi amplius indulgetur, & improbitas importuna petentium a nobis, & praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus non tam obtinuisse, quam extorsisse plerumque noscuntur, ut unus interdum etiam ad unum beneficium Ecclesiasticum minus idoneus, in diversis Ecclesiarum vicinis, sed ab invicem longe distantibus, imo nonnunquam in diversorum regnorum partibus situatis, plures quam duas vel tres, aut plures etiam dignitates, vel personatus, officia seu prioratus, aut diversa Ecclesiastica beneficia curam animarum habentia possit dispensative, cum alias non liceret de jure communi, recipere, & simul licite retinere. Unde inter caetera, inconvenientia infra scripta nascuntur, quod videlicet interdum unus, qui unum quamvis modicum vix officium implere sufficeret, plurimorum sibi vendicat stipendia, quae multis literatis viris vita puritate ac testimonio bonae famae pollentibus, qui mendicant, possent abunde sufficere, aequa distributione collata. Habentibus ipsa paratur vagandi materia, divini cultus minuuntur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur: & dum non sunt sui in unaquaque regione Rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis & honori, quae carentes defensorum auxilio in iuribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur: ruinas patent aedificia nobilia, quae magnificentia extruxerat decessorum: & (quod amarum est dolendum) animarum cura negligitur, & vitiorum sentibus fomentum periculose praebet. Nos itaque tot malis tantisque discriminibus occurrere cupientes, omnes & singulas dispensationes super receptione ac retentione plurium dignitatum, personatum, officiorum, prioratum, aut beneficiorum, quibus cura sit animarum annexa, sub quacunque forma, vel expressione verborum a nobis vel dictis praedecessoribus nostris, cuicumque personae concessas (Cardinalibus tamen sanctae Rom. Eccles. qui circa nos universali Ecclesiae serviendo, singularum Ecclesiarum commoditatibus se impendant, ac Regum filiis, qui propter sublimitatem eorum ac generis claritatem sunt potioris prerogativa gratiae attollendi, duntaxat exceptis) deliberatione super hoc cum fratribus nostris habita diligenti, de ipsorum consilio & ex certa nostra scientia, in forma subscripta duximus taliter moderandas, quod per moderamen nostrum effrenatam circa easdem personas talium beneficiorum multitudinem referemus, ipsique impetrantes fructu dispensationum hujusmodi totaliter non frustrentur. Statuimus itaque & de fratrum nostrorum consilio ordinamus, quod obtinentes nunc ex dispensatione legitima pluralitatem hujusmodi dignitatum, personatum, officiorum, aut Prioratum seu beneficiorum, quae alias absque alia dispensatione legitima obtinere nequibant, unum tantum ex dignitatibus, personatibus, officiis, prioratibus, Ecclesiis vel beneficiis hujusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, personatu, vel officio, prioratu, Ecclesia vel beneficio sine cura, quae habere maluerint, praetextu dispensationis sufficientis circa id eisdem indultra, possint licite retinere: quae tamen teneantur eligere intra mensem, numerandum a tempore notitiae constitutionis istius. Caeteris beneficiis cum cura vel sine cura, quae ipsius dispensationis praetextu tenebant, & quae aliter ante non poterant de jure absque dispensatione aliqua licite retinere, quae nos ex nunc vacare decernimus, coram ordinariis sub testimonio publico intra idem tempus verbaliter, vel realiter cum effectu dimissis: absque

a Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 2. & 4. sess. 24. de reform. cap. 17. Tom. II.

eo, quod ad illa nunquam sine nova collatione, ab eo qui facere poterit, facienda, redire, aut eorum administratione se immiscere praesumant. Alioquin tam his, quam aliis omnibus beneficiis, quae virtute hujusmodi nostri moderaminis retinere poterant, ut praefertur, sint ipso jure privati, & profus inhabiles ad similia beneficia obtinenda. Per hoc autem iis, qui dignitates, personatus, officia, prioratus, vel alia beneficia curam animarum habentia ex dispensatione, quae jus tribuat, juxta nostram moderationem praescriptam obtinent, & alia similia beneficia nostrarum vel eorundem praedecessorum auctoritate literarum expectant, cum quibus est, ut illa cum vacaverint recipere, & una cum obtentis retinere licite valeant, dispensatum, nolumus derogari, quin ea cum vacaverint, intra dicti temporis spatium possint eligere, & dimissis aliis recipere in forma praescripta, ac licite retinere: poenas similes incurfuri, si hujusmodi nostrae contraire praesumptis sanctioni. Porro quia quorundam oculos sic avarae cupiditatis vitium excacavit, quod plura talia beneficia simul absque dispensatione canonica retinere praesumant: nos de illis praesenti decreto statuimus, ut omnia & singula beneficia sic detenta (illo tamen retento, quod ultimo receperunt, dummodo in eo ex collatione canonica competat jus eisdem) intra tempus, ut praescribitur, limitatum, verbo & facto ac sine fraude, coram ordinariis sub testimonio similiter publico dimittere teneantur. Quod si non fecerint, & illo sint ipso jure privati, in quo jus eis alias competeat, & inhabiles penitus ad quaecunque obtinenda Ecclesiastica beneficia ceaseantur. Qui vero deinceps receperint dignitatem, vel personatum, seu officium, aut aliud beneficium, curam animarum habens annexam, si antea simile beneficium obtinebant, illud, quo ipso jure (postquam secundi possessionem habuerint, vel per eos, omni dolo, & fraude cessantibus, quo minus habeant, steterit) privati noscuntur, absque mora dispendio in ordinariis manibus dimittere debeant pari modo: alioquin extunc sint ipso jure secundo privati, & nedum ad sacros suscipiendos ordines, quin etiam ad habendum quodcumque aliud Ecclesiasticum beneficium inhabiles reputentur. Quae omnia & singula beneficia vacatura, ut praemittitur, vel dimissa, nostrae & sedis Apostolicae dispositioni, de ipsorum fratrum consilio reservamus: inhabentes, ne quis praeter Rom. Pont. quocunque sit super hoc auctoritate munitus, de hujusmodi beneficiis disponere, vel circa illa per medium permutationis, vel alias innovare hoc quoquo modo praesumat. Nos enim si secus actum, vel attentatum fuerit, irritum decernimus & inane. Caeterum ordinarios intelligimus in casibus supra scriptis Episcopos, in quorum civitatibus, vel dioecibus consistunt beneficia, seu aliquod eorum, quae debent secundum praemissa dimitti, aut ipsi, qui ea debent dimittere, commorantur, vel Ecclesiis cathedralibus vacantibus Capitula earundem. Et hi de beneficiis tam dimissis, quam (ut praemittitur) perditis, nos, vel Apost. sedem certificare studeant, quamprimum commode poterint, indilate, ut de illis salubriter disponere valeamus. Quantum autem ad modificationem personarum attinet antefatam, illa duntaxat, & non alia beneficia Ecclesiastica, quocunque nomine nuncupentur, curam habere censemus, quae parochias habent, in quibus est animarum cura annexa, non per vicarios perpetuos, sed per Rectores, aut ministros beneficiorum ipsorum, vel illorum temporales vicarios exercenda. Necnon etiam illa, quorum ministris ratione beneficiorum hujusmodi competit visitare, inquirere, procuraciones recipere, suspendere, excommunicare, seu ab excommunicationis, & suspensionis sententiis absolvere de consuetudine, vel de jure, iuribus aliis de animarum cura loquentibus in suo robore quoad caetera permanfuris. Nulli ergo omnino

A a a a

homi

hominum liceat hanc paginam nostrorum moderationis, statutorum, constitutionum, reservationis, inhibitionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Avinion. XIII. Calend. Decembr. Pontif. nost. Anno 2.

C A P. V.

Episcopatus Tholosanus, in redivisibus plurimum abundans, in novam metropolim, propter multiplices causas hic expressas erigitur, cui pro suffraganeis Ecclesiis sunt deputate quatuor villae in novis civitatibus erectae, adjecta cum illis Ecclesia Apamiarum. Et quibus Episcopis, & Archiepiscopis prius subreant, quidque eorum cuilibet pro redivisibus sit assignatum, hic exprimitur: & tandem censura Ecclesiastica in rebelles proferuntur. Adverte, quod Ecclesia de Vauro, & Ecclesia de Mirapice sunt sub Ecclesia Tholosana tanquam suffraganeae: licet de illis hic mentio nulla fiat. Utilitas ex hoc capitulo habetur, quoniam cognoscimus causas erigendi, & dividendi Ecclesias, alias aliis subijcendi, & alias ab aliis eximendi, & ad solum Papam haec omnia spectare: cui in singulari privilegio majores causas majoraque negotia reservantur, patet in cap. 1. de translato. Episc. cum suis concordantiis.

Joannes XXII. [an. 1316. Avinion.]

Salvator noster, cujus nutui cuncta serviunt, in agro mundi hujus messem multam aspiciens, & operariorum raritatem attendens, Dominum messis rogandum esse, ut in illam operarios mitteret, censuit: & ipse idem etiam exiens mane, veluti paterfamilias diligens, horis diei variis operarios in vineam suam misit. Romanus itaque Pontifex, sicut eodem Domino disponente Vicarius ejus in terris esse dignoscitur, sic & ipsius actibus [in quantum finit humana fragilitas] se conformare tenetur. Ubi ergo super crescere messem, populi videlicet multitudinem, viderit, operarios debet opportunos adjicere, & juxta Propheticum verbum augere custodiam: custodes, & cultores idoneos in Dominicam vineam destinare. Sane considerantes attentius, & intra pectoris claustra meditatione sollicita revolventes, quod in tanta multitudine populi, quanta fecundavit altissimum civitatem, & dioecesim Tholosanam, singulorum vultus nequibat [ut concedet] unicus pastor inspicere, aut alias partes boni pastoris implere: quodque durum erat, atque difficile, per talem latam & diffusam dioecesim ad unum tantum a personis Ecclesiasticis & mundanis recursum haberi. Attendentes etiam, quod licet Tholosanus Episcopatus redivisibus abundaret immensis, non tamen supererat hucusque memoria, quod ex suorum opulentia copiosa reddituum aliquid in Ecclesia, vel dioecesi Tholosana provenisset in divini cultus augmentum: imo sic ex adipe prodierat, & prodibat iniquitas, ut multo jam tempore luxur circa carnis desideria, evectionum pompa, immensitas clientelae, immoderata diffusio in parentes, sumptus enormes, aut usus extraordinarii sibi vendicassent ibidem quasi totum patrimonium crucifixi: & verendum erat ne praesul unicus Tholosanus incrassatus & dilatatus, & excessivus hujusmodi opibus alias superbus periculose recalcitrans, Deum factorem derelinqueret, & a suo salutari recedens, perniciosum exemplum in subditos derivaret. Penitentes quoque, quod sanctae memoriae Clementis Papa quintus, praedecessor noster, eodem etiam tempore, quo civitas, & dioecesis antefata longe minus in populo, ac redditibus affuebant, tamen ex tunc benediciente Domino incredibiliter creverint in utroque, & jugiter crescere dignoscantur, spiritu beatae considerationis inductus, ad divisionem Episcopatus ejusdem firmiter,

a Matth. 9. Matth. 20. b Deut. 2.

dum viveret, intendebat: licet morte praeventus suam in hac parte nequiverit implere conceptum. Nos pium praedecessoris nostri propositum in effectum volentes adducere, & tam dissipare malum, quod praedictorum reddituum copia excessiva produxit, quam etiam cultum augere divinum, & spiritalem animarum profectum, quos (si juxta facultatis exigentiam, & diffusam latitudinem dictae dioecesis sufficiens numerus in eadem utilitate Praesulum deputetur) indubio provenire speramus, promovere salubriter intendentes: praemissis, & aliis suadentibus justis causis, ex certa nostra scientia, de fratrum nostrorum consilio concordati, & Apostolica plenitudine potestatis, ad laudem Dei, exaltationem Ecclesiae, fideliumque salutem, Episcopatum ipsum, dictamque dioecesim Tholosanam Apostolica auctoritate dividimus in quinque dioeceses, quas per certos distingui limites faciemus: volentes, ac decernentes, quod praeter civitatem Tholosanam, quae suam propriam, & distinctam habeat dioecesim, certis finibus limitandam, subscriptae quatuor villae, quarum quamlibet, eisdem consilio & auctoritate in civitatem erigimus, & civitatis vocabulo insignimus: scilicet de monte Albano, pridem de Caturcen. dioecesi, cui adjicietur certa pars dictae quondam dioecesis Tholosanae: ac sancti Pauli de Rivis, & de Lumberiis, & de ipsa quondam Tholosana dioecesi existentes, IV. separatas dioeceses habeant certis limitibus distinguendas. Quodque beati Martini de monte Albano, ubi corpus sancti Theodori confessoris dicitur esse reconditum, praedictae civitatis montis Albani, & beati Pauli dictae civitatis sancti Pauli, B. Mariae de Lumberiaco, civitatis praefatae Lumberiaci, necnon beatae Mariae de Rivis Ecclesiae ipsius civitatis Rivenfis, sint de cetero, & habeantur perpetuo Ecclesiae cathedrales. Et quia Ecclesia Tholosana, sicut solenniori statu, & conditione potiori resurgit, sic & grandioris honoris titulis efferenda est, ipsam hucusque suffraganeam Ecclesiae Narbonens. ac totam quondam dioecesim Tholosanam de fratrum nostrorum consilio, & ex certa nostra scientia, & Apostolica plenitudine potestatis, ab omni jurisdictione, potestate, ac subjectione Archiepiscopi, Capituli & ejusdem Ecclesiae Narbonensis penitus eximentes, eam ad laudem divini nominis, & honorem Ecclesiae sanctae suae, in Archiepiscopalem, seu Metropolitanam erigimus, eamque honoribus, & insigniis sedis Metropolitanae decoramus: auctoritate Apostolica decernendo, ut exnunc pro metropolitana Ecclesia in perpetuum habeatur. Et quia etiam dignum est, ut ex quo de filia facta mater, metropolitana dignitatis suscepit insignia, & suffraganeorum congruum numerum filiarum, ac decentem provinciam habeat, ut ad iudicium Archiepiscopi Tholosani, qui pro tempore fuerit, omnes causae suffraganeorum Episcoporum, & personarum Ecclesiasticarum, ac civitatum ejusdem provinciae juxta sacrorum statuta canonum referantur. Nos praefatas IV. civitates, & Ecclesias cathedrales cum earum dioecesibus (ut praemittitur) distinguendas, necnon civitatem, & Ecclesiam Apamiarum cum sua dioecesi, exnunc ipsius Ecclesiae Tholosanae suffraganeas, ac de provincia Tholosana in perpetuum fore decernimus, & jure metrop. subijcimus, & subjectas esse volumus eas illi. Praenominatas montis Albani, quae de dioecesi Caturcen. & Bituricen. provincia, & Apamiarum civitates, & Ecclesias, quae de provincia Narbon. hactenus fuisse noscuntur, necnon reliquas tres civitates, & Ecclesias sancti Pauli, Riven. & Lumberiacen. quae ab olim de dioecesi Tholosana fuerunt, cum earum dioecesi. conventibus, collegiis, sive capitulis a jurisdictione, potestate, ac subjectione quacunque Bituricensis, & Narbonensis Archiepiscoporum, ac Caturcenfis, & quondam Tholosani, Episcoporum, Capitulorum, & Abbatum, atque Conventuum, & ordinariorum quorumlibet aliorum Eccle-

Ecclesiasticorum, quibus quomodolibet fuerant hucusque subjectae, auctoritate praesentium perpetuo eximentes, de praedictorum consilio, & plenitudine potestatis. De bonis autem, redditibus, proventibus, & juribus dicti quondam Episcopatus Tholosani ipsi Tholos. decem millia, & singulis aliis praedictis Ecclesiis (Apamiarum excepta, cui de ipsis bonis, redditibus & proventibus, juribus, ultra illa, quae habere dignoscitur, certam assignabimus portionem nostris aliis literis distinguendam) singula quinque millia librarum Turonen. annui redditus, & perpetui proventus, quae quidem univocum illarum, suisque Pontificibus (dignitate, ac onere, & circumstantiis aliis attente pensatis) debere sufficere vidimus, praeter redditus, proventus, & jura, quae ad praedictas Ecclesias, & conventus earum antea pertinebant, de quibus ad honorem Dei, & ipsarum Ecclesiarum commodum intendimus ordinare: exnunc auctoritate praedicta de consilio, ac plenitudine memoratis concedimus, donamus, ac etiam deputamus percipiendam integraliter per ipsarum Ecclesiarum praesules, qui pro tempore fuerint, in rebus, & locis cuilibet magis adjacentibus, & vicinis, & juxta distinctionem, seu limitationem dioecesium singularum, per alias nostras literas faciendam. Interim tamen distinctione, seu limitatione praedicta pendente, volumus quod eorum quilibet summam eum contingentem pro rata accipiat annuatim de bonis, redditibus, proventibus, & juribus antedictis per manus eorum, quos ad hoc providerimus, deputandos. Residuum vero reddituum, proventuum, & jurium ipsorum, quod facta de illis (ut praemissum est) assignatione supererit, necnon jurisdictionem spiritalem, & temporalem, quae ad dictam quondam Episcopatum Tholosan. usque ad tempus divisionis hujusmodi pertinebat, & quae distinctione, seu limitatione post facta pendente faciemus per idoneas exerceri personas. Ac beneficia, etiam dignitates, personatus ac officia existant (exceptis his, ad quae quis per electionem assumitur, & in quibus, vel ad quae auctoritate literarum Apostolicarum alicui, seu aliquibus jus est aliquod acquisitum, quibus per id nullum volumus praedictum generari) aunc & in antea usque ad distinctionem dioecesi, vacatura dispositioni nostrae ac sedis Apostolicae de fratrum ipsorum consilio reservamus. Haec igitur per dictae sedis prudentiam circumspectam se statuta salubriter, & utiliter ordinata, perpetuis esse valitura temporibus, & robur incommutabilis firmitatis obtinere volentes: auctoritate praedicta districtius inhibemus, ne aliquis cujuscumque praeminentiae, ordinis, conditionis, aut status, etiam Archiepiscopali dignitate, hujusmodi ordinationem, Apostol. reservationem, & alia supradicta quovis modo turbare, seu quomodolibet impedire praesumat. Nos enim exnunc irritum decernimus, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa scientia contrarium praesumpserint, nisi intra octo dierum spatium post publicationem praesentium respuerint cum effectu, excommunicationis in personas, & interdicti in universitates, ac suspensionis in Conventus, Capitula, sive collegia, de consilio, & auctoritate praedictis sententias promulgamus: a quibus non, nisi per Romanum Pontificem, absolutionis beneficium (praeterquam in mortis articulo) valeant obtinere. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrarum divisionis, voluntatis, constitutionum, erectionum, insignitionum, exemptionum, decorationis, subjectionis, concessionis, donationis, deputa-

a In articulo mortis nulla est casuum reservatio: atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusvis peccatis & censuris absolvere possunt. Conc. Trident. sess. 14. c. de casuum reservat.

tionis, reservationis, inhibitionis, promulgationis, infringere, vel ei ausu, &c. Datum Avinion. VII. Calend. Julii, Pont. nost. Anno. 1.

C A P. VI.

Impedientes Episcopatus Tholosani erectionem in Ecclesiam cathedralem, & ejus divisionem in V. dioec. ultra panas in constitutione superiori declaratas perdunt feuda, & quaecumque beneficia spiritualia, & temporalia. Et si sint persona Ecclesiastica, efficiuntur inhabiles ad quaecumque beneficia Ecclesiastica.

Idem. [an. 1316. Avinion.]

Nuper certis ex causis, quae nostrum, & fratrum nostrorum animos ad id rationabiliter induxerunt, quondam Episcopatum Tholosanum in Archiepiscopalem, seu Metropolitanam ereximus Ecclesiam: quatuor villas, quarum quamlibet insignivimus vocabulo civitatis, quatuor cathedrales Ecclesias creavimus: unam videlicet in villa montis Albani, quondam Caturcen. dioec. adjicienda sibi certa parte quondam dioec. Tholosan. alteram in villa Lumberiaci, aliam in villa sancti Pauli, & aliam in villa de Rivis, & de Robestria quondam Tholos. dioec. Quas quidem Ecclesias una cum Apamiarum Ecclesia, tanquam suffraganeas subieimus ipsi Metropolitanae Tholosanae Ecclesiae. De bonis quoque, & redditibus dicti quondam Episcopatus Tholosani, tam ipsi Tholosan. quam praedictis Ecclesiis suffraganeis certam portionem, quam unicuique illarum sufficere vidimus, providimus assignandam: totali bonorum, & reddituum ipsorum residuo, dispositioni nostrae, & sedis Apostolicae reservato. Alia etiam circa praemissa fecimus, decrevimus, & ordinavimus ex certa nostra scientia, de ipsorum fratrum concordati consilio, & Apostolica plenitudine potestatis, districtius inhibentes, ne quis cujuscumque praeminentiae, ordinis, conditionis, aut status, etiam Archiepiscopali dignitate fulgeret, ipsam ordinationem nostram impedire praesumeret, vel turbare: ac decernentes exnunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa scientia contrarium facerent, nisi respuerint cum effectu, intra octo dierum spatium post publicationem ordinationis ipsius excommunicationis in personas, interdicti in universitates, ac suspensionis sententias in Capitula, Conventus, sive Collegia duximus promulgandas, prout haec & alia in Apostolicis literis inde confectis plenius continentur. Verum quia ipsa nostra ordinatio eo efficacius & inviolabilius speratur servari, quo plurium, & graviorum vallata fuerit adjectione poenarum: Nos ad observationem inconcussam ipsius eo amplius anhelantes, quo evidentius in divini cultus augmentum, & salutem fidelium animarum noscitur redundare, praefatis adjiciendo sententias, omnes & singulos scienter turbantes, aut impedientes ordinationem eandem, aut aliqua in illa contenta: seu turbantibus vel impedientibus dantes consilium, auxilium vel favorem, directe vel indirecte, publice vel occulte, cujuscumque sint conditionis, dignitatis, ordinis, aut status, Ecclesiastici vel mundani, etiam Archiepiscopali vel Episcopali, aut majori vel superiori praesuleant dignitate: nisi intra octo dierum spatium post publicationem praesentium ab hujusmodi impedimento seu turbatione, ac impensione consilii, auxilii vel favoris respuerint cum effectu, feudis, locationibus, officiis & beneficiis quibuscumque spiritualibus, & temporalibus, etiam dignitates vel Praelaturae quovis fuerint, quae ab Ecclesiis, seu in Ecclesiis quibuscumque obtinebant, seu obtinent, ex certa nostra scientia, & de ipsorum fratrum consilio, & Apost. plenitudine potestatis, privatos esse decernimus ipso facto. Et sic libere ipsa feuda, locationes vel officia aut beneficia spiritualia, & temporalia, dignitates,